

Zdravje

— osnovna pravica vsakega otroka

Zdaj, ob sklepu zadnje letošnje številke »Zdravstvenega obzornika«, je že mimo »teden otroka« in v njegovem okviru tudi Svetovni dan otroka — 7. oktober. Prav tako se nagiba h koncu mednarodno leto človeških pravic, ki ga je OZN proglasila ob 20. obletnici razglasitve splošne deklaracije o pravicah človeka. Ne glede na to menimo, da noben zdravstveni delavec, zlasti pa strokovne organizacije zdravstvenih delavcev in tako tudi naše glasilo ne morejo molče mimo pomena teh praznovanj, ki so v svoji osnovi opozorila in klici k uresničevanju teh načel.

Načela deklaracije o pravicah človeka — lahko bi jih kratko imenovali prizadevanja za blaginjo človeštva ali bujênje obče človeške solidarnosti — imajo trajno vrednost in so v današnjem svetu vedno bolj edina alternativa za njegovo ohranitev.

V letošnji 1. številki »Zdravstvenega obzornika« smo ob svetovnem dnevu zdravja opozorili na jubilejno leto — na 20. obletnico Svetovne zdravstvene organizacije. Spomnili smo se njenih neprecenljivih zaslug pri blažitvi bede in lakote, pri zatiranju bolezni med ljudmi vsega sveta in njenih prizadevanj za ohranitev miru. Prikazali smo, da ta ugledna svetovna organizacija pri svojem obsežnem humanitarnem delu enakovredno ocenjuje delež vseh členov in vsakega posebej v »armadi zdravstvenega varstva« od uglednih znanstvenikov do zdravstvenih profilov vseh vrst in stopenj.

Prav je, če se spomnimo, da je med besedilom deklaracije o človekovih pravicah razglašena definicija pojmovanja »kaj je zdravje«, ki jo zna danes na pamet učenec vsake zdravstvene šole. Manj pa nam je znano besedilo deklaracije o pravicah otroka. Že samo uvodne besede: »človeštvo dolguje otroku najboljše, kar mu more dati« pričajo, da pozivi za srečno otroštvo veljajo vladam, ki so — med prvimi je bila Jugoslavija — ratificirale deklaracijo, hkrati pa vsej skupnosti in posameznikom vsake dežele. Letošnji svetovni dan otroka pod geslom: »Zdravje — pravica vsakega otroka« nedvomno terja, da storimo zanj kar največ mogoče, »da mu damo najboljše, kar premoremo«, kot varuhi zdravja, kot nas je označila Svetovna zdravstvena organizacija ob lanskoletnem svetovnem dnevu zdravja.

Vemo, da ste se ob letošnjem »tednu otroka« na svojem terenu mnogi izkazali kot člani Rdečega križa in društev prijateljev mladine ter znotraj teh organizacij prevzeli dodatne naloge za učinkovitejše zdravstveno varstvo otrok. Zdi pa se nam potrebno še posebej opozoriti, da naj posamezna društva zdravstvenih delavcev izpopolnijo delovne programe v prid zdravstvenemu varstvu otrok. Svoje programe oziroma akcije bi prav lahko povezali s programi RK ali DPM ali s športnimi društvi in bi tako s skupnimi močmi laže prišli do rezultatov. S tem

šele bi dosegli namen tega tedna, ki naj mobilizira vse sile za naloge, katerim posamezniki sami ne morejo biti kos.

Na to nas opozarja tudi letak »Teden otroka 1968«, ki so ga v veliki nakladi izdali in založili: Zveza prijateljev mladine Slovenije, ZPM Ljubljane, Republiški odbor RK in Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo SRS. Gotovo ste ga opazili ali ga celo sami razpečavate in morda tudi uporabljate za pripomoček pri zdravstvenovzgojnem delu.

Uredništvo pa se bo potrudilo, da bomo v Zdravstvenem obzorniku objavljali tako strokovne sestavke kakor tudi izkušnje ter nove zamisli posameznikov in organizacij — vse za nadaljnji napredek v zdravstvenem varstvu žene in otroka.

Cita Bole

Dr. Danica Miklič

Rdečke

Rdečke (rubeola) so šele pred 30 leti začele resno zbudjati strah zdravstvenih delavcev in privlačevati zanimanje raziskovalcev. Ta bolezen, ki so jo vedno opisovali kot milo z redkimi komplikacijami in z nizko smrtnostjo, ima v svoji postnatalni obliki tudi danes iste klinične in epidemiološke značilnosti. Vse drugačne lastnosti in posledice pa so odkrite pri prenatalnih rdečkah.

Teratogenost

V veliki epidemiji rdečk v Avstraliji 1941 je Gregg opazil in opisal prirojene hibe pri otrocih mater, ki so v nosečnosti zbolele za rdečkami. O podobnih posledicah rdečk za plod bolnih nosečnic so začeli poročati tudi drugi. Po pandemiji 1964 — 65 sta vrsta in število opazovanih prirojelih hib zavzela precej veliko tabelo. Razvrstitev kliničnih znakov bolezni glede na prizadete organe je pokazala, da je pravzaprav vsak organski sistem lahko prizadet posamič ali hkrati z drugimi. Posebno pestra klinična slika se ponavadi razvije po okužbi matere v prvih 8 tednih nosečnosti, medtem ko kasnejša okužba pogosteje prizadene le posamezne organe. Na simpoziju o rdečkah v Londonu 1967 so našli naslednje posledice kongenitalnih rdečk:

1. zakasnitev intrauterinega razvoja, ki se kaže v nizki porodni teži pri normalni dolžini nosečnosti;
2. hibe srca in ožilja, kot so odprt ductus arteriosus, defekti septuma, stenozna pulmonalke;
3. hibe oči (mrene, okvare mrežnice, zamegljena roženica);
4. hibe notranjega ušesa — perceptivna gluhoča;